

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Notæ in Caput I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

Archiepiscopali fervientibus, *Bonifacius* Pontificatus sui Anno primo, Idibus Maij, ad omnes & singulos Ecclesiæ Pragensis Canonicos extendit, ut possint mitris Pontificalibus *gemmaris*, & *auriphrysis*, ut loquitur, uti. XXXVIII. Probabile est (nam id ut certum asserere non audeo) sub *Arnesto*, cum fortè Archiepiscopalis Pragæ Sedes erigeretur, Ecclesiæ Pragensi titulum Sanctæ impetratum. Legi plurimas Ducum ac Regum de Pragensi Ecclesia litteras, nemo, quod sciam, ante *Arnestum* Sanctam dixit, ac sub *Arnesto*, & postea semper *Carolus IV. Imperator*, aliique Reges omnes, *Sanctam* Pragensem Ecclesiam appellarunt.

Hæc fuere Præsulis Optimi in Ecclesiam suam merita, quam profus deamabat: Certè qui diligentius res tantas, tamque varias, quas ego brevi indiculo sum complexus, perpenderit, facilè animadvertet (quod antè dixi) majora propè ab uno *Arnesto*, quàm ab omnibus, qui eum præcesserunt, beneficia *Sanctam Ecclesiam Pragensem* accepisse. Adde, quòd eorum nonnulla, quæ attuli; conferta, ut ita dicam, ex pluribus meritis componuntur, ut si *Arnestus* in Archiepiscopali munere aliud nihil, quàm ista, gessisset, abundè dignitati & muneri suo fecisse satis credi possit, atque inter optimos, & sanctissimos Ecclesiæ Pragensis Præsules (quorum memoria in benedictione sæculorum est) reponi mereatur. Plura, si Archiva quædam patuissent, de *Arnesto* potuissent adferri.

Notæ in Caput I.

Multos Illustres Antistites Pragensis Ec-
clesia. *Id certissimo certius est, ut ille dixit; con-*
solantur Temporum Annales. Sanctimoniâ vitæ præcelluere: S. Adal-
bertus Ungarorum, & Polonorum Apostolus, Virgo, Martyr, & Do-
ctor. Deodatus, qui moriens omnium facultatum suarum pauperes
scripsit hæredes. Severus, cujus velut S. Confessoris vetus Martyro-
logium.

Sancti Bohemice Pragenses.

Pontanus in Episcopo.

F f,

logium.

Vestigium Bo-
hemis Tia
R. P. Alberti
Chanovicky
S. I.

Dithmari I.
Episcopi
Pragensis ad
humilitate
Christiana
defensio.

Cosmas lib. 1.
hist. Boh. A.
299

logium Ecclesie Pragensis meminit his ipsis verbis: 3. Cal. Julij, Or-
dinatio S. Severi, Episcopi VI. Pragensis Ecclesie. Iso, qui quotidie
quadraginta pauperes pascibat, & sexto quovis die visitabat. An-
dreas, cujus mortui caput publica venerationi expositum fuit, ut nar-
rat Hagecius. Nicolaus à Pontano mirifice commendatur. Joannes
III. assiduus in precibus. Tobias, qui Ecclesiam Pragensem mul-
tùm amavit, & ditiones Episcopales Templis exadificatis ornavit.
Joannes IV. innocentissimus. Arnestus, cujus vitam scribimus. Jo-
annes V. Cardinalis, vir Sanctimonie famamagnus, & Divæ Virgi-
ni, qua ei Raudnicij apparuerat, totis sensibus animoq, deditus. Zby-
gnæus Berka laudatissimus Prasul, patrum atate fuit. Joannes VI.
Lohelius cognomento, ex Ordine Canonico Premonstratensium, cujus
etiam miracula apud eos RR. PP. in Monasterio montis Sion de-
picta videmus. Observatum est omnes, qui Joannis nomen habuerunt,
Prasules Pragenses, magnam sanctitate floruisse. Vno verbo neminem
ex Episcopis & Archiepiscopis Pragensibus malam morte obiisse scimus.
Duo, Albicus Moravus, & Conradus Westphalus, in numerum
non veniunt, pestes publica, quia Archiepiscopatum & penè Religionem
ob avaritiam vendiderunt, ideoq, Archiepiscopatu se ipsos privarunt.
Non possum hoc loco præterire Dithmarum I. Episcopum Pragensem,
ad cujus honorem tuendum impellit me nuperi cujusdam Scriptoris negli-
gentia, qui à Scriptore vetusto Vitæ S. Adalberti, cum pluribus alijs
deceptus, scripsit Dithmarum ad eterna supplicia deportatum male
obiisse, in summa rerum suarum desperatione; cujus morti cum inter-
fuisset S. Adalbertus, & pereuntem audisset, mirè conterritus fuerit,
& ad meliorem vitam incitatus. Quanta hec in innocentissimum,
religiosissimumq, Dithmarum injuria! nihil aliud desperatio illa fuit,
quam plurimis Sanctorum instatus timor, dolentium ex humilitate,
se officio suo non satis religiosè functos, ad tribunal DEI judicandos
properare, &c. detestantium aulicam vitam, &c. quod hic Dith-
maro contigit; at isti incauti clamant: desperavit, quid adhuc e-
gemus testibus? Nihil ejusmodi de eo Cosmas, proximus eorum tem-
porum, qui monachum fuisse Dithmarum, & talentum sibi credi-
tum, Christo centuplicatum reportavisse, scribit. Laudavit eun-
dem

dem Dubravius, & Pius II. in hist. Boh. C. 16. hisce verbis: Dithmarus natione Saxo, opinione Sanctitatis insignis. Hagek. A. 969. Obiit Dithmarus, omnium virtutū exemplar, in Ecclesia Pragensi sepultus, & multis populi lacrymis defletus. Pontanus in Episcopis: Dithmarus Aurora Virtutum, lucifer Sacerdotum (videtur hac ex vetusto aliquo Codice Pontanus recitare) antesignanus sequentium Episcoporum, præclarâ vitæ morumque innocentiam cursum, absolvit. Sed quid ad S. Adalberti vitam respondebimus? ajo necessario, aut mendum subesse, aut benignâ interpretatione locum adjuvandum. Divina enim judicia (ut clarissime ex verbis ibi relatis patet) reputabat, cum animo moriens Dithmarus, & negligentiam vitæ suæ, more Sanctorum (ut postea fecit Arnestus) deflebat. Hæc in defensionem Optimi Præsulis, quem, si quis post tot Scriptorum testimonia damnare audeat, facit accusator, quod DEVS iudex non fecit.

Dubrav. l. 6.
hist. Bohem.

Libri inter maximas divitias, &c. Causa est in promptu: quod Typum, & exprimendarum litterarum artem nondum Guttengerenses Fratres invenerant. Quam cari libri antè fuerint, argumento sit vel unus Platonis Græcus liber, quem mille aureis Bohusslaum de Lobkovicz, altero abhinc sæculo, emisse ex ejus Epistolis, & Vitâ editâ, constat. De pretio librorum apud Veteres, Jonstonus egit in Constantia Naturæ. Propos. 5. Art. 3. membro. 1.

Libri in Antiquitate, pretiosi

Lectorem in Theologia, &c. Ex Cœnobio S. Clementis (quod tum RR. Patres Ordinis Predicatorum tenebant) Theologus ille petebatur, usq; attributa est Villa Zlatnik.

Ejus amoris clarissima documenta, &c. Maximum (negare non possum) percepi solatium, cum Caroli IV. Cesaris litteras legerem, ita omni parte pietas & incredibilis ac tenor in Ecclesiam Pragensem amor se prodit. Referam aliqua, ut meum gaudium gaudeant & lectores. In Privilegio legandi Clericis Pragensibus concessò A. 1362. Inter arduas, inquit, sollicitudinum curas, quibus pro subditorum nostrorum pietate spiritus noster

Caroli IV. summa tenerritudo amoris, quoties de Pragensi Ecclesia scribebat, aut loquebatur.

hinc inde distrahitur, ad venerandam & dilectissimam in Christo Genitricem Nostram Pragensem Ecclesiam, in qua regenerationis sacrae salutifera suscepimus Sacramenta, pro reverentia & amore Inclty Martyris SS. Wenceslai, &c. aciem considerationis nostrae dirigimus, &c. *In Privilegio super libertate Clericorum.* Etsi Regiae dignitatis circumspecta benignitas omnium Ecclesiarum saluti teneatur intendere, praecipue tamen ad ea, quae Metropolitanæ Sanctæ Pragensis Ecclesiae commodum, & honorem prospiciunt, quadam singulariter praerogativa solertia meditatur, tum quia Natalis Patriae solum pia dulcescit in mente, tum quia Patrimonialis Regum dilectio nos ad favorabilem prosecutionem dictae Matricis Ecclesiae quotidianis suggestionibus non desinit animare. *Alibi vocat:* generosam illam plantagine, Matrem nostram DEO dignam, Sanctam Pragae Ecclesiam. *In litteris de Cingulo S. MARIE.* Excitat cor nostrum illius intimi amoris integritas, quo circa Pragensem Ecclesiam, praedictam almam Matrem nostram, in qua salutiferae regenerationis sumus lavacro delibuti, & circa gloriosos Martyres Vitum, Wenceslaum, Adalbertum, Quinque Fratres, nec non Procopium & B. Ludmillam, Patronos nostros ardentem afficimur, eandem Ecclesiam jugi semper honore & reverentia devoto animo veneremur, & pio desiderio prosequamur, & de ejus exaltatione multivariae sollicitudinis studio, quantum caelitus concessum fuerit, intendamus, &c. *Pulcherrima sunt, qua in litteris de ligno Domini scribit* *Imperator inter alia:* debita sollicitudo nos provocat, ut noctes plerumque ducamus insomnes, ut subditi nostri, sub regimine dignitatis regiae, queant vivere quiete, &c. Sanè cum, sicuti novit ille qui nihil ignorat, cordi nobis sit honor & decus Sanctae Pragensis Ecclesiae, cujus zelus comedit viscera nostrae mentis, quae nos lavacro lavit baptismatis, in sinu quoque regeneravit, refovit, & ut mater in fide orthodoxae S. Apostolicae & Catholicae Ecclesiae educavit, & docuit, &c. *In alijs litteris idem de vigilijs suis repetit;* dum etiam pro humana conditione oculis corporis Nostrum sopor illabatur, vigilat cor nostrum assidue in his, per quae Sta-

In litteris
super Corpus
S. Viti Pa-
piae, & non
Senis reper-
iunt.

tus magnificus, exaltatiōque Venerandæ Matris nostræ, Sanctæ Pragenſis Eccleſiæ producatur, &c. O pectus piæ Imperatoris ex adamantibus compositum! ô virum ad gloriam & salutem, imò & desiderium ſubditorum ſibi populorum, pro quorum quiete nocte vigilabat, genitum!

Emit Archiepiscopatus Rzecziū. De Cheynow & Kyge dubium eſſe non poteſt ab Arneſto emta eſſe; ſed de Rzecicz dubium aliquod oboritur: eſi diſertis verbis aſſerat Hagok A. 1264. tamē A. 1296. ait Rzecziū ad Episcopos pertinuiſſe, niſi forſitan ab Arneſto ſit redemptum. Raudnicium, Teina utraq; Muldavia & Horſſoviensis, item Rokycanum, Sſtiepanow, Krziwſaudow, Heracz & Wyſkytna, &c. pridem inter Episcopi ditiores numerabantur. Przibramum acceſſiſſe Archiepiscopatus ſub Arneſto ſuſpicor. Quod poſtremum timide proſuntio, quia ſufficienti authoritate deſtituitur, nec Archiva Pragenſia videre datum eſt.

Amori ingenioſo, &c. Nihil ingenioſius amore. Plato in ſympoſio ſuſcit Apollinem ab Amore magiſtro doceri. Multa verò docuit Amor: Poëſim, Muſicam, Sagittas, Medicinam, Divinationem, Picturam, &c. Reddit hujus rei veriſſimas cauſſas Plutarch. in ſympoſ. L. 1. queſt. 5.

Mappa Chriſti Domini &c. Monſtratur ea populo in Eccleſia Pragenſi, ipſo Sanctiſſimo Jovis die, ut ipſe me vidiffi & osculatum fuiſſe aliquando, lator.

Evangelium S. Marci Autographum, &c. De autographo S. Marci Evangelizæ. Fr. Angelus Rocha Cameræ ad Clem. VIII. in Notis ad Tom. 1. Divi Gregorij ſignificavit. Spectatum eſt etiam illud à me. Eſt in cortice tenuiſſimo papyri arboris, vetuſtiſſimis litteris Romanis (quales illa apud F. Angelum Rocham in Tabulis Gregorianis, & in Anfulis Antiquis Romanorum Pontificum) Totum illud Evangelium latinis litteris inveniffi ſe Aquileiæ (ait Carolus Imp.) in ſeptem quaternis propria D. Marci manu conſcriptum; de quibus duos quaternos ultimos devotis precibus nobis obtinuimus elargiri; qui quomodo Aquileiam perverint, in ultimo folio dictis duobus quaternis appoſito, regiâ

manu nostrâ plenè scripsimus, ad rei memoriam sempiternam. Hæc Carolus in litteris, quibus autographum Ecclesie Pragensi donavit 1354. Feltri. Legi ipse hæc autographa & testimonia Nicolai Aquileiensis Patriarchæ, & Canoniorum; ac Cæsaris ipsius Caroli manum regiam sum veneratus. Ex eo autographo S. Marci in Ecclesia Pragensi Metropolitana die Sancto Pasche, item Ascensionis Domini die, Evangelium canebat. Diasonus, ut vetus Manuscriptum Martyrologium Ecclesie Pragensis significat. Sed dubitant ignari de hujus rei veritate? dubitent ignorantes; docti certè non dubitabunt. Satis certum est, S. Marcum Alexandria Patriarcham, Evangelium suum latinè primùm scripsisse, quod ipsemet postea in Græcum convertit; id varijs antiquorum testimonijs, tum ratione, duo Ecclesie atate Majorum lumina, Bellarminus & Baronius Cardinales, demonstrarunt. L. 2. de Verbo DEI. C. 7. & Baron. in Annalibus Ecclesiast. An. Christi 45. n. 38. & seqq. Latinus Archetypus, multorum annorum spatio asservatus Aquileia (cujus pars hic noster est) Venetias tandem translatus, ibidem asservatur, geminâq; est hujus & illius scriptura. Baron. l. cit. n. 41. Gaultier. in Chronogr. pag. 2.

Martyrologiū
Eccles. Prag.
M. S. 7. Cal.
Maij.

Præcipuæ Ædificationes Ar-
nesti ab Anno 1343. ad Annum usq;
1360. commemorantur.

CAPUT II.

In Epitome hist.

Principes æ-
dificationi-
bus oblectantur.

Magnificè de Traiano Cæsare *Entropius* locutus, eunt (ob publicorum operum multitudinem) *Orbem terrarum adificasse dixit*. Et sanè plerosque optimos Principes, & ad imperandam naturâ, aut institutione factos, ædificatores fuisse, & ædificationibus oblectatos, facile, si id ageretur,